

Oponentský posudek na diplomovou práci :
Kristýna Bělohradská
Úloha časů v literárních narativních textech
ÚRS – FF UK, 2008

V první části svého posudku zmíním několik problematických prvků spíše technické povahy, ve druhé části se zaměřím na zásadnější otázky týkající se zejména celkové koncepce práce.

- a) Autorka odkazuje na Benvenistovu studii „*Les relations de temps dans le verbe français*“ z roku 1959, později zařazenou do prvního dílu „*Problèmes de linguistique générale*“, což by se mělo v referencích objevit;
- b) Některé formulace nejsou příliš jasné, jako příklad mohu uvést hned na str. 4 : „E. Benveniste upozoroval, že slovesná flexe ve francouzštině se třemi osobami, stejně jako u většiny indo-evropských jazyků, nepřevládá u ostatních jazyků“. Jaký je vztah mezi kategorií osoby a verbální flexí? Jaký je smysl této poznámky vůči vlastnímu výkladu?
- c) „(...) me prescrit“ (str.9) - slovesný tvar není v *passé simple*, tedy ...?
- d) Věta „Užití JE se pak v tomto případě nevztahuje k fyzickému autorovi“ (str. 12) by potřebovala vysvětlení. I v „logickém výpovědním plánu“ navíc autor může odkazovat i na skutečnosti mimo vertikální členění textu, viz např. běžné formulace typu : „Jak jsem ukázal ve své studii z roku 2001/Comme j'ai montré...“ Znamená to, že se autor v podobných případech odklání od tohoto typu výpovědního plánu?
- e) Podtržená pasáž z Balzaca (*Lorsqu'un jeune homme...* str. 15) je označena jako „zobecňující intervence vypravěče“, což lze přijmout, jak však poznáme, že (ne)jde o „proverbiální“ typ (viz tabulku podle Maingueneau na str. 18)?
- f) Ukázka z Prousta na str. 31: „*Longtemps, je me suis couché de bonne heure*“. Není mi příliš jasný komentář k „úvodnímu užití JE + PC“ : „odstup vypravěče, jenž vzpomínky zaznamenává, od vyprávěče, jenž je prožíval...“ Jak tomu rozumět? U Bernardina de Saint-Pierre (1773, Frantext) lze např. číst : „*Plusieurs fois je me couchai, résolu d'en rester là*“, tedy JE + PS. Jak lze tyto dvě konstrukce srovnat?
- g) Interpretace úryvku z M. Duras (str. 41-42) mi připadá příliš mechanická : prezentní tvary („*Je ne sais plus...*“, „*Je me souviens...*“) jsou prostě vynuceny sémantikou sloves *savoir* a *se souvenir*, jejichž komplementy odkazují/mohou odkazovat na minulé děje, není mi jasné, proč by to mělo mít nějaký dopad na „identifikaci vypravěče“.
- h) Příklad několika vypravěčů u jednoho příběhu patrně nelze aplikovat na Heptameron (str. 44), což je soubor povídek/příběhů vyprávěných na ilustraci určitého tématu;
- i) Jaká je kauzální logika u posledního odstavce na str. 51 : jde o „autobiografické dílo, proto můžeme definovat statut vypravěče...“, a nebo tuto skutečnost lze vyvodit z konkrétního rozboru textu?
- j) První a druhý odstavec na str. 53: „A právě tito lidé...“ , „Zde dochází...“ - nerozumím tomu, proč/jak se mění „úvodní schéma“ , odkazují na poznámku g) výše);
- k) V českém textu jsou občas drobné prohřešky proti např. interpunkčnímu pravidlům, ve francouzsky psaných úryvcích se vyskytuje dost pravopisných chyb/překlepů, (...*apprends l'orthographe*, str. 11, *intelligence*, str. 30, *je l'a suivis*, str. 61, aj.), a to i u vlastních jmen (Saraute – str. 51, de Gaule, str. 42, Modiani, str. 16, Bordhas, str. 68 aj.).

Nyní několik podstatnějších poznámek, které povětšinou chápu jako základ k diskusi při obhajobě.

1. Na první pohled je patrná disproporce mezi oběma teoretickými částmi (de facto představení několika referenčních děl a koncepcí, jež zabírají zhruba 50 stran textu) a vlastní, „praktickou“ částí, jež by měla být jádrem práce (zhruba 15 stran).
2. Není mi příliš jasný důvod spojení první, teoretické lingvistické části, v níž se prezentují práce čtyř autorů okolo - zjednodušeně řečeno - problematiky různých typů výpovědních plánů, a druhé části, jež se do značné míry zabývá - z naratologického pohledu představovaného G. Genettem a P. Charaudeauem - zejména rolí/funkcí vypravěče atd.
3. V úvodu k rozborům jednotlivých děl (str. 50) není příliš srozumitelné, proč autorka se tu přiklání k Maingueneauovi a jinde bude vycházet z Weinricha, dále pak ze Charaudeaua. Patrně by bylo výhodnější se pokusit o vlastní syntézu a prezentovat jednotící pohled.
4. Protiklad mezi PC a PS (aoristem v Benvenistově pojetí) či JE + PC vs JE + PS umožňující přechody mezi jednotlivými výpovědními plány je - podle výkladu na str. 61, 64 a 75 (fr. resumé) - citlivý na typ jazyka („Tento přechod by v češtině (...) nebyl tak zřetelný.“, str. 61, ...čeština neumožňuje (...) „aby byla změna výpovědního plánu a statutu vypravěče “jasně čitelná“ (str. 64)). Přeložíme-li tedy do češtiny zcela standardně : *j'ai rougi* jako např. : *zčervenala jsem /polil mě rumělec*, aj. a *je la suivis* jako : *šla jsem za ní/ následovala jsem ji*, aj., pak by tím český čtenář pro plné pochopení textu něco (co?) ztrácel. Toto je velmi zásadní věc, pokud teorie nefunguje „cross-linguistically“, pak je něco v nepořádku.

13.9. 2008

Jaroslav Štichauer
Oponent

